

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobkyně: **Mgr. D. K.,** zast. Mgr. Romanou Petrovou, advokátkou, se sídlem Sokolská třída 1204/8, Ostrava (dříve Na Hradbách 16, Ostrava), proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 22. 3. 2011, č. X, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 9. 2012, č. j. 18 Ad 50/2011 – 144,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Zástupkyni žalobkyně Mgr. Romaně Petrové, advokátce, se sídlem Sokolská třída 1204/8, Ostrava, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 3146 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.
Předcházející řízení a obsah kasační stížnosti

[1] Rozhodnutím žalované ze dne 21. 4. 2011, č. j. X/315-RSO, byly zamítnuty námitky žalobkyně proti rozhodnutím žalované jako správního orgánu prvního stupně ze dne 22. 3. 2011, č. I. a č. II., obě č. X, a tato rozhodnutí byla potvrzena. Rozhodnutím správního orgánu prvního stupně č. I. byl žalobkyni přiznán od 27. 4. 2007 starobní důchod podle § 29 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném ke dni vydání rozhodnutí (dále jen „zákon o důchodovém pojištění"), přičemž činí 7206 Kč, před zvýšením podle příslušných nařízení vlády. Rozhodnutím správního orgánu prvního stupně č. II. byl žalobkyni snížen od 27. 4. 2007 starobní důchod podle § 56 odst. 1 písm. c) zákona o důchodovém pojištění tak, že činí 7057 Kč, před zvýšením podle příslušných nařízení vlády; v odůvodnění rozhodnutí č. II. správní orgán prvního stupně poukázal na započtení doby studia od 27. 4. 1967 až do 25. 9. 1972 (nikoli jen do 30. 6. 1972, jak bylo uvedeno v osobním listu důchodového pojištění), a skutečnost, že se v celém období jednalo nikoli o dobu zaměstnání, jak je uváděno v osobním listu, nýbrž o dobu studia, kterou lze hodnotit pouze v rozsahu 80 %.

[2] V odůvodnění rozhodnutí ze dne 21. 4. 2011 žalovaná poukázala na to, že rozhodnutími správního orgánu prvního stupně byl realizován rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 11. 2010, č. j. 21 Cad 181/2007 – 87, kterým byla zrušena předcházející rozhodnutí žalované o přiznání starobního důchodu žalobkyni ze dne 27. 8. 2007 a ze dne 14. 1. 2008, obě č. X. Neshledala pochybení v započtení dob pojištění žalobkyně za zaměstnání u Vědeckovýzkumného uhelného ústavu v Ostravě v době od 1. 1. 1984 do 31. 7. 1989, jakož ani co do zhodnocení péče o převážně bezmocného manžela v době od 19. 4. 2002 do 31. 12. 2006; v této souvislosti poukázala na své rozhodnutí ze dne 2. 10. 2007, č. 3413/4613/250/07/Č. Žalovaná konstatovala, že vzhledem k tomu, že po skončení pracovního poměru dnem 31. 7. 1989 nebyla žalobkyně zaměstnána, nemohla jí být zohledněna žádná doba pojištění až do 1. 1. 1993. Doba vysokoškolského studia pak byla zohledněna jako náhradní doba pojištění, nemohla však být započtena doba od ukončení studia dne 25. 9. 1972 do 4. 11. 1972, kdy se žalobkyni narodilo dítě; v mezidobí žalobkyně nebyla pojištěna. Vzhledem k tomu, že v evidenci úřadu práce byla žalobkyně vedena od 17. 3. 1997, přičemž hmotné zabezpečení uchazeče o zaměstnání jí náleželo toliko do 16. 9. 1998, žalovaná neshledala důvody pro započtení období od 17. 9. 1998.

[3] Proti rozhodnutí žalované se žalobkyně bránila žalobou ze dne 9. 5. 2011, ve znění doplnění žaloby ze dne 27. 1. 2012, ve které navrhla, aby soud zrušil napadené rozhodnutí, jakož i obě rozhodnutí správního orgánu prvního stupně. Současně požádala o osvobození od soudních poplatků, navrhla, aby jí byl ustanoven advokát, a namítla podjatost všech soudců, kteří byli k 17. 11. 1989 členy Komunistické strany Československa. Namítala, že žalovanou nebylo zohledněno období od 11. 4. 1989 do 31. 12. 1992, za které měla být mimosoudně rehabilitována pro svoji politickou perzekuci. Mimoto měla být v plném invalidním důchodě již od 11. 4. 1989, nikoli teprve od 3. 5. 1995. O svého převážně bezmocného manžela pak pečovala již od 1. 1. 1996; v této souvislosti žádala o revizi rozhodnutí žalované ze dne 2. 10. 2007. Trvala na započtení doby studia, které ukončila teprve dne 25. 9. 1972, jakož i navazujícího období od 26. 9. 1972 do porodu dne 4. 11. 1972, neboť v tomto období již byla na mateřské dovolené. Od 17. 3. 1997, kdy byla

vedena v evidenci úřadu práce, jí mělo být započteno období 3 let, nikoli jen doba do 16. 9. 1998, po kterou pobírala podporu.

[4] Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 3. 8. 2011, č. j. Nao 52/2011 – 16, rozhodl, že soudce Krajského soudu v Ostravě JUDr. Petr Indráček není vyloučen z projednávání a rozhodnutí věci. K návrhu žalobkyně na určení lhůty k provedení procesního úkonu ze dne 27. 10. 2011 Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 30. 11. 2011, č. j. Aprk 21/2011 – 37, rozhodl, že krajský soud je povinen rozhodnout o žádosti žalobkyně o osvobození od soudních poplatků ze dne 9. 5. 2011 nejpozději do 20. 12. 2011. Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 19. 12. 2011, č. j. 18 Ad 50/2011 – 46, ustanovil zástupkyní žalobkyně pro řízení JUDr. Libuši Šmehlíkovou, advokátku, se sídlem Michálkovická 108, Ostrava.

[5] Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 6. 9. 2012, č. j. 18 Ad 50/2011 – 144, žalobu zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení; současně určil odměnu ustanovené zástupkyně žalobkyně. V odůvodnění poukázal na rozhodnutí správního orgánu prvního stupně č. II., z něhož se podává, že pro výpočet starobního důchodu žalobkyně byla zohledněna (celá) doba studia od 1. 7. 1972 do 25. 9. 1972. Započtení doby od 26. 9. 1972 do 4. 11. 1972 pak nebylo možné, neboť žalobkyně žádným způsobem neprokázala, že by byla v tomto období pojištěna z titulu mateřské dovolené. Krajský soud konstatoval, že doba od 1. 8. 1989 do 31. 12. 1992 by mohla být zhodnocena z důvodu mimosoudní rehabilitace pouze tehdy, pokud by žalobkyně osvědčila, že splňuje podmínky § 24 odst. 1 ve spojení s § 21 a § 22 zákona č. 87/91 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o mimosoudních rehabilitacích“); to se však nestalo. Tuto dobu nebylo lze započíst ani z důvodu pobírání plného invalidního důchodu, neboť tento žalobkyně pobírala (toliko) od 3. 5. 1995 do 1. 3. 1997, přičemž tato doba jí zhodnocena byla.

[6] Krajský soud shledal nedůvodnou rovněž námitku nezapočtení doby péče žalobkyně o převážně bezmocného manžela od 1. 1. 1996 do 31. 12. 2006, když žalobkyni mohla být v souladu se zákonem a rozhodnutím žalované ze dne 2. 10. 2007 započtena (toliko) doba od 19. 4. 2002 do 31. 12. 2006. Krajský soud přitom poukázal na ustanovení § 5 odst. 1 písm. s) zákona o důchodovém pojištění a konstatoval, že bez toho, aby byla péče uznána odpovídajícím rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení, nemůže být započtena jako doba pojištění. V této souvislosti označil za nerozhodné, pokud předcházejícími rozhodnutími správních orgánů byla uznána doba péče delší, tato rozhodnutí však byla následně zrušena, a dodal, že rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení, týkající se vymezení doby péče o manžela či stupně jeho bezmocnosti, nelze přezkoumávat v rámci řízení o nároku žalobkyně na starobní důchod.

[7] Proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě se žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) bránila kasační stížností ze dne 19. 9. 2012, ve znění doplnění kasační stížnosti ze dne 20. 9. 2012 a se zohledněním dodatečných podání stěžovatelky, mimo jiné ze dne 29. 10. 2012, ze dne 21. 12. 2012, ze dne 26. 1. 2013 a ze dne 9. 2. 2013, podanou z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a), b), c) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), ve které navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek

zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení, v němž bude rozhodovat jiný než Krajský soud v Brně či Krajský soud v Ostravě. Současně navrhla, aby bylo ve věci nařízeno jednání. Namítala, že krajský soud nezohlednil pochybení správních orgánů spočívající v nezákonné změně započtu doby studia, když původně (podle tehdejší právní úpravy) bylo stěžovatelce započítáno 100 % doby studia do celkové doby pojištění, následně však bylo rozhodnutím č. II. dodatečně započítáno pouze 80 % doby studia. Stejně tak bylo nezákonně odmítnuto zhodnotit období od ukončení studia dne 26. 9. 1972 do porodu dne 4. 11. 1972 jako mateřskou dovolenou; přestože nebyl vystaven žádný doklad o mateřské dovolené v tomto období, stěžovatelka v té době z důvodu těhotenství ani nic jiného dělat nemohla. Mimoto jí mělo být započítáno pojištění za dobu minimálně jednoho měsíce od ukončení studia. Pokud se navzájem kryly doby pojištění či náhradní doby pojištění stěžovatelky, byla žalovaná povinna provést zápočet výhodnější.

[8] Stěžovatelka je přesvědčena, že žalovaná byla povinna zpětně zohlednit její pracovní neschopnost od 11. 4. 1989, když předcházející téměř rok trvající pracovní neschopnost byla svévolně ukončena ke dni 10. 4. 1989. To však žalovaná neučinila z důvodů politické perzekuce stěžovatelky; žalovaná měla postupovat podle zákona o mimosoudních rehabilitacích. Jestliže Okresní soud v Ostravě rozsudkem sp. zn. 19 C 163/89 zamítl návrh stěžovatelky na vyslovení neplatnosti výpovědi z pracovního poměru u Vědeckovýzkumného uhelného ústavu ke dni 31. 7. 1989, je stěžovatelka přesvědčena, že tak učinil z důvodu podjatosti. Již tehdy žádala o plný invalidní důchod, její žádost ale byla zamítnuta a rozhodnutí potvrzeno rozsudkem Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 15 C 80/90. Stěžovatelka dále namítala, že jí měla být uznána péče o převážně bezmocného manžela již od 1. 1. 1996, přičemž k této otázce bylo postupně vydáno několik rozhodnutí, která jsou ve vzájemném rozporu. Konečné rozhodnutí ze dne 2. 10. 2007 bylo podle názoru stěžovatelky vydáno nezákonně; požaduje vydání nového rozhodnutí, kterým bude doba péče přehodnocena. Rovněž odnětí plného invalidního důchodu dne 2. 3. 1997 bylo nezákonné. Od března 1997 byl stěžovatelce navíc vyplácen příspěvek na péči o osobu blízkou.

[9] Podle stěžovatelky se krajský soud nevypořádal s veškerými jejími tvrzeními v průběhu řízení, při jednání byl pouze rekapitulován seznam předchozích rozhodnutí soudů, aniž by byl proveden důkaz jednotlivými rozhodnutími; stejně tak měl být proveden důkaz lékařskými zprávami. Krajský soud měl napadené rozhodnutí přezkoumat v celém rozsahu, nikoli jen co do uplatněných (žalobních) bodů. Ve věci navíc rozhodoval soudce, který v řízeních stěžovatelky rozhodoval již v minulosti a je vůči stěžovatelce podjatý, stejně jako předsedkyně a místopředsedkyně Krajského soudu v Ostravě. Na osobních listech důchodového pojištění stěžovatelky z let 1988 a 1989 je uveden nesprávný počet dnů dob pojištění a vyloučených dob; stěžovatelka proto osobní listy nepodepsala, přičemž však její podpis byl zfalšován.

[10] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

[11] K žádosti JUDr. Libuše Šmehlíkové, advokátky, ze dne 17. 10. 2012, ji Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 15. 11. 2012, č. j. 4 Ads 111/2012 – 79, zprostil povinnosti

zastupovat stěžovatelku v tomto řízení, a současně ustanovil zástupkyní stěžovatelky Mgr. Romanu Petrovou, advokátku, se sídlem Na Hradbách 16, Ostrava (nyní Sokolská třída 1204/8, Ostrava); mimoto přiznal JUDr. Libuši Šmehlíkové, advokátce, odměnu za zastupování žalobkyně.

II.
Posouzení kasační stížnosti

[12] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelka je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupena advokátem. Poté přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[13] Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatelka podala z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), c) a d) s. ř. s. Podle písm. a) tohoto ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené *„nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.“* Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení spočívá v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor. Podle písm. b) lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené *„vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.“* Podle písm. c) lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené *„zmatečnosti řízení před soudem spočívající v tom, že chyběly podmínky řízení, ve věci rozhodoval vyloučený soudce nebo byl soud nesprávně obsazen, popřípadě bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce.“* Podle písm. d) téhož ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené *„nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.“*

[14] Podle § 109 odst. 2 s. ř. s. *„o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání. Považuje-li to za vhodné nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání.“* Vzhledem k tomu, že to s ohledem na povahu věci nebylo potřebné a ani nebylo nutné provádět dokazování, Nejvyšší správní soud nemohl vyhovět opakovaně uplatněnému návrhu stěžovatelky, aby bylo k projednání kasační stížnosti nařízeno jednání. O kasační stížnosti proto bylo rozhodnuto bez jednání, v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 s. ř. s.

[15] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[16] Stěžovatelka namítala, že krajský soud nezohlednil pochybení správních orgánů, spočívající v nezákonné změně započtu doby jejího studia, když původně (podle tehdejší právní úpravy) bylo stěžovatelce započítáno 100% doby studia, následně však bylo rozhodnutím č. II. dodatečně započítáno pouze 80 % doby studia.

[17] Nejvyšší správní soud neshledal tuto námitku důvodnou.

[18] Podle § 5 odst. 1 písm. m) zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2009, *„pojištění jsou při splnění podmínek stanovených v tomto zákoně účastny osoby, které se soustavně připravují na budoucí povolání studiem na střední nebo vyšší odborné škole (dále jen „střední škola“) nebo vysoké škole v České republice, a to po dobu prvních šesti let tohoto studia po dosažení věku 18 let.“*

[19] Podle § 12 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je doba pojištění podle § 5 odst. 1 písm. m) náhradní dobou pojištění. Podle § 34 odst. 1 věta druhá téhož zákona, ve znění účinném do 31. 12. 2012, se do doby pojištění *„započítávají náhradní doby pojištění pouze v rozsahu 80 %, s výjimkou náhradních dob pojištění za dobu účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. p), r) a s) a obdobných dob podle předpisů platných před 1. lednem 1996; počet dnů náhradních dob pojištění stanovený podle části věty před středníkem se přitom zaokrouhluje na celé dny směrem nahoru.“*

[20] Z citovaných ustanovení zákona o důchodovém pojištění je zřejmé, že dobu studia stěžovatelky na vysoké škole je třeba hodnotit jako náhradní dobu pojištění. Jako doba studia přitom bylo stěžovatelce zhodnoceno období od 27. 4. 1967, tedy od dosažení 18 let věku stěžovatelky, do 25. 9. 1972. V této souvislosti je třeba poukázat na to, že v dřívějších osobních listech důchodového pojištění, mj. ze dne 25. 1. 2011, sice bylo stěžovatelce jako doba studia hodnoceno pouze období od 27. 4. 1967 do 30. 6. 1972, v rozhodnutí správního orgánu prvního stupně ze dne 22. 3. 2011, č. II., které bylo společně s rozhodnutím č. I. z téhož dne napadeno námitkami stěžovatelky, na jejichž základě bylo vydáno žalobou napadené rozhodnutí žalované ze dne 21. 4. 2011, stejně jako v osobním listu důchodového pojištění ze dne 14. 2. 2011, který představoval jeden z podkladů rozhodnutí, byl zápočet dob v tomto směru upraven, a byla zhodnocena doba studia až do 25. 9. 1972.

[21] Nejvyšší správní soud konstatuje, že správní orgány nepochybily, pokud dobu studia stěžovatelky jako náhradní dobu pojištění započítaly do dob pojištění pouze v rozsahu 80 %. Postupovaly zcela v souladu s normou § 34 odst. 1 věta druhá zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném ke dni 27. 4. 2007, tedy ke dni vzniku nároku stěžovatelky na starobní důchod. Na tomto závěru nemůže nic změnit, pokud dřívější právní úprava takové omezení započtu náhradních dob pojištění neobsahovala. Pro započet doby studia jako náhradní doby pojištění do celkové doby pojištění je totiž rozhodující znění zákona účinné ke dni vzniku nároku na starobní důchod stěžovatelky. Nelze při něm vycházet z právní úpravy dřívější, jakou byla právní úprava zákona č. 155/1995 Sb., o

důchodovém pojištění, ve znění před novelou zákonem č. 289/1997 Sb., účinném do 1. 7. 1998, jakož ani z právní úpravy účinné v době, která je započítávána jako náhradní doba pojištění, v daném případě § 6 a navazujících ustanovení zákona č. 101/1964 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném v době studia stěžovatelky.

[22] Nejvyšší správní soud neshledal důvodnými ani další námitky stěžovatelky.

[23] Stěžovatelka dále především namítala, že správní orgány nezákonně odmítly zhodnotit jí období od ukončení studia dne 26. 9. 1972 do porodu dne 4. 11. 1972 jako mateřskou dovolenou; přestože nebyl vystaven žádný doklad o mateřské dovolené v tomto období, stěžovatelka v té době ani nic jiného dělat nemohla.

[24] Nejvyšší správní soud konstatuje, že správní orgány nepochybily, pokud z titulu čerpání mateřské dovolené nezhodnotily jako dobu pojištění období od ukončení studia stěžovatelky dne 26. 9. 1972 do porodu jejího syna L. dne X. Pro takový zápočet není ve správním spise žádný podklad, přičemž stěžovatelka ani netvrdí, že by tato doba jako doba pojištění mohla být jakýmkoli způsobem doložena. Jako zcela nedostatečný je v této souvislosti nutno vyhodnotit postup navržený stěžovatelkou, totiž že žádný doklad o tom, že by se tehdy nacházela na mateřské dovolené, sice vystaven nebyl, dané období by však mělo být započítáno, neboť v něm ani nic jiného dělat nemohla. Pouhé tvrzení, že již před porodem čerpala mateřskou dovolenou, nemůže být relevantním podkladem pro zápočet doby pojištění a nemůže samo o sobě vést ke zhodnocení doby péče o dítě dříve než od 4. 11. 1972, jak učinily správní orgány.

[25] Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou ani námitku směřující proti závěru krajského soudu, že nebyl dán žádný důvod, pro který by žalovaná byla povinna zpětně zohlednit pracovní neschopnost stěžovatelky od 11. 4. 1989. Ze spisové dokumentace se podává, že stěžovatelka byla v době od 1. 1. 1984 do 31. 7. 1989 zaměstnána u Vědeckovýzkumného uhelného ústavu v Ostravě, přičemž tato doba (včetně doby od 11. 4. 1989 do 31. 7. 1989) jí rovněž byla zhodnocena jako doba pojištění. Je třeba zdůraznit, že pracovní neschopnost je pro hodnocení dob pojištění sama o sobě bezvýznamná, a to tím spíše za situace, kdy nebyla uznána příslušným orgánem (lékařem), nýbrž se jedná toliko o přesvědčení stěžovatelky, že její předcházející, téměř rok trvající pracovní neschopnost byla ke dni 10. 4. 1989 ukončena neoprávněně a měla trvat i nadále. Krajský soud se v napadeném rozsudku stejně tak správně vyslovil, že dobu od 11. 4. 1989 (resp. od 1. 8. 1989) nebylo lze započíst ani podle § 5 odst. 1 písm. t) zákona o důchodovém pojištění, tedy z důvodu požívání plného invalidního důchodu, neboť tento žalobkyně pobírala až od 3. 5. 1995 do 1. 3. 1997; následně sice byl stěžovatelce přiznán částečný invalidní důchod, dobu jeho pobírání však nelze započítat jako dobu pojištění, neboť to předpisy důchodového pojištění neumožňují. Na správnosti závěru krajského soudu nemůže nic změnit, pokud stěžovatelka již v roce 1989 žádala o plný invalidní důchod, její žádost ale byla zamítnuta rozhodnutím žalované ze dne 19. 9. 1989, č. 495 427 064, které bylo potvrzeno rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 9. 1993, sp. zn. 15 C 80/90.

[26] Pokud stěžovatelka tvrdí, že propuštění z pracovního poměru, jakož i neuznání pracovní neschopnosti od 11. 4. 1989 bylo projevem politické perzekuce ze strany tehdejšího zaměstnavatele, nelze než konstatovat, že pro toto tvrzení není ve spise žádné opory. Výpověď z pracovního poměru u Vědeckovýzkumného uhelného ústavu, která byla odůvodněna neomluvenou absencí na pracovišti od 11. 4. 1989 (kdy byla ukončena její dlouhodobá pracovní neschopnost) do 30. 5. 1989, byla podrobena soudnímu přezkumu, vedenému u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 19 C 163/89, přičemž návrh stěžovatelky na určení neplatnosti výpovědi byl rozsudkem okresního soudu ze dne 15. 5. 1995 zamítnut. To ostatně uznává i sama stěžovatelka, i když s rozhodnutím nesouhlasí. V nynějším řízení nelze tento rozsudek žádným způsobem přezkoumávat, a to ani co do stěžovatelkou tvrzené podjatosti soudu. Nelze proto než uzavřít, že rozsudkem soudu, jakož ani žádným jiným způsobem nebylo doloženo, že by výpověď stěžovatelky z pracovního poměru naplňovala podmínky § 21 a navazujících ustanovení zákona o mimosoudních rehabilitacích.

[27] Jak již správně zdůraznil Krajský soud v Ostravě v napadeném rozsudku, aby stěžovatelce mohla být podle zákona o mimosoudních rehabilitacích zhodnocena doba od 1. 8. 1989 do 31. 12. 1992 jako doba zaměstnání (pojištění) v důsledku neplatného skončení pracovního poměru z důvodů uvedených v § 21 tohoto zákona, tedy z důvodu politické perzekuce, musela by tuto skutečnost doložit osvědčením organizace (jejího právního nástupce), že její pracovní poměr skončil z takových důvodů. Takové osvědčení stěžovatelka nepředložila; neplatnost výpovědi z pracovního poměru z důvodu porušení pracovní kázně byla předmětem řízení vedeného u Okresního soudu v Ostravě, přičemž návrh stěžovatelky byl zamítnut. Její požadavek na hodnocení předmětného období jako doby pojištění je tudíž rovněž nedůvodný. Mimoto je třeba poukázat na ustanovení § 24 odst. 1 zákona o mimosoudních rehabilitacích, podle něhož lze v případě skončení pracovního poměru, které je neplatné ve smyslu § 21 či 22 téhož zákona, za dobu zaměstnání (pojištění) pro účely důchodového zabezpečení považovat nejdéle dobu do dne účinnosti zákona o mimosoudních rehabilitacích, tedy do 1. 4. 1991.

[28] Nejvyšší správní soud se neztotožnil ani s námitkou povinnosti započítat dobu péče o převážně bezmocného manžela již od 1. 1. 1996. I v tomto směru se ztotožnil se závěry napadeného rozsudku krajského soudu, který vyšel z rozhodnutí žalované ze dne 2. 10. 2007, č. j. 3413/4613/250/07/Č, jímž bylo uznáno, že stěžovatelka pečovala v době od 19. 4. 2002 do 31. 12. 2006 podle § 5 odst. 1 písm. s) zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2006, osobně v plném rozsahu o svého převážně bezmocného manžela; žalovaná současně rozhodla, že v době od 1. 3. 1997 do 18. 4. 2002 nelze stěžovatelku považovat za osobu pečující o osobu bezmocnou ve smyslu § 5 odst. 1 písm. s) zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2006. V řízení byl proveden důkaz posudkem posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ostravě ze dne 21. 9. 2007, č. j. 2007/1729-OS, podle kterého byl manžel žalobkyně Ing. P. K., nar. X, v době od 19. 4. 2002 do 31. 12. 2006 převážně bezmocný a v době od 1. 3. 1997 do 18. 4. 2002 byl jen částečně bezmocný. Zákon o důchodovém pojištění přitom v ustanovení § 5 odst. 1 písm. s) pro možnost započtu doby účasti na důchodovém pojištění požaduje, aby započtu dožadující se osoba pečovala osobně o převážně nebo úplně bezmocnou osobu nebo

částečně bezmocnou osobu starší 80 let. Požadované podmínky splňovala stěžovatelka v případě manžela jen pro období, které jí žalovaná započítala, tj. od 19. 4. 2002 do 31. 12. 2006. Toto pravomocné rozhodnutí nejsou soudy v rámci nyní probíhajícího řízení, jehož předmětem je přezkum rozhodnutí o přiznání starobního důchodu, oprávněny jakýmkoli způsobem přezkoumávat. Stejně je třeba přistupovat rovněž k rozhodnutí žalované ze dne 6. 2. 1997, č. 495 427 064, kterým byl stěžovatelce od 2. 3. 1997 odňat plný invalidní důchod. Toto rozhodnutí bylo podrobeno soudnímu přezkumu, přičemž rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 3. 1998, č. j. 20 Ca 90/1997 – 25, bylo potvrzeno. Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 10. 2. 1999, č. j. 2 Cao 229/1998 – 52, napadený rozsudek potvrdil.

[29] Na zákonnosti postupu správních orgánů, které stěžovatelce jako dobu péče o osobu převážně bezmocnou vzdor požadavkům stěžovatelky nezhodnotily období od 1. 1. 1996 do 18. 4. 2002, nemůže nic změnit, pokud rozhodnutí žalované ze dne 2. 10. 2007 předcházela (opakovaná) rozhodnutí žalované, která však byla následně vždy zrušena. Pro účely zhodnocení doby péče o osobu převážně bezmocnou je stejně tak nerozhodné, pokud byl stěžovatelce i ještě před 19. 4. 2002 obecním úřadem (resp. Magistrátem města Havířova) vyplácen příspěvek na péči o osobu blízkou, a to jednak o manžela (od 1. 3. 1997) a jednak o její nemocnou maminku (od 1. 5. 2003). V případě příspěvku na péči se totiž jednalo o zvláštní řízení vedené podle § 80 odst. 1 písm. a) a navazujících ustanovení zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, v tehdy účinném znění (s účinností od 1. 1. 2007 v dané části nahrazen zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách), přičemž dobu pobírání příspěvku nelze bez dalšího hodnotit jako dobu pojištění pro účely přiznání starobního důchodu z důvodů výše již uvedených.

[30] Nejvyšší správní soud neshledal porušení zákona ani v tom, že při jednání před krajským soudem nebyla čtena veškerá rozhodnutí soudů, která byla ve věcech stěžovatelky v minulosti vydána, popř. ta z nich, na která bylo stěžovatelkou odkazováno. K porušení zákona zejména nemohlo dojít samo o sobě tím, že tato rozhodnutí byla při jednání před krajským soudem toliko stručně rekapitulována k důkazu. Stěžovatelka přitom ani nekonkretizuje, na která rozhodnutí touto svojí argumentací míří a k jaké konkrétní újmě měl postup krajského soudu vést. Stejně je třeba přistupovat rovněž k okolnosti, že v řízení před krajským soudem nebyl proveden důkaz lékařskými zprávami, na které stěžovatelka na podporu svých tvrzení poukazovala. Jako zcela nekonkrétní je pak třeba hodnotit námitku stěžovatelky, že krajský soud nevypořádal veškerá její tvrzení, v průběhu řízení učiněná. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že krajský soud nebyl povinen provést přezkum napadeného rozhodnutí v celém rozsahu, jak požaduje stěžovatelka, nýbrž byl právě naopak vázán uplatněnými námitkami; krajský soud v tomto ohledu postupoval zcela v souladu s § 75 odst. 2 s. ř. s.

[31] Nebylo možno konstatovat ani stěžovatelkou namítanou zmatečnost řízení, která měla spočívat ve vyloučení soudce, který ve věci rozhodoval. Pokud stěžovatelka uvádí, že tentýž soudce rozhodoval ve věcech stěžovatelky již v minulosti a je vůči ní podjatý, bylo na ní, aby námitku podjatosti uplatnila v rámci řízení před krajským soudem. To stěžovatelka ostatně učinila, přičemž Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 3. 8. 2011, č.

j. Nao 52/2011 – 16, rozhodl, že soudce Krajského soudu v Ostravě JUDr. Petr Indráček není vyloučen z projednávání a rozhodnutí věci. Pro úplnost lze poukázat na normu § 8 odst. 1 věta třetí s. ř. s., podle níž *„důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.“* Porušení zákona tedy nelze bez dalšího spatřovat v tom, že v řízení před krajským soudem rozhodoval soudce, který ve věcech stěžovatelky rozhodoval již v minulosti. Jako zcela irelevantní je pak třeba hodnotit tvrzení, že v dřívějších řízeních vedených stěžovatelkou rozhodovaly předsedkyně a místopředsedkyně Krajského soudu v Ostravě, přičemž stěžovatelka ani neuvádí, jaký vliv by tato skutečnost měla mít na rozhodnutí soudu v nyní projednávané věci.

[32] Nejvyšší správní soud se nemohl zabývat novými tvrzeními stěžovatelky, které byly poprvé uplatněny v kasační stížnosti a nebyly uplatněny jako námitky v žalobě. Takové námitky byl Nejvyšší správní soud nucen vyhodnotit jako nepřípustné ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. Takto je třeba přistupovat především k tvrzení, že (nad rámec setrvale namítaného čerpání mateřské dovolené bezprostředně po ukončení studia dne 25. 9. 1972) mělo být stěžovatelce započítáno pojištění za dobu ještě alespoň jednoho měsíce po ukončení studia. Stejně tak se Nejvyšší správní soud nemohl zabývat blíže nekonkretizovaným poukazem stěžovatelky na vzájemné krytí dob pojištění za období od ukončení studia do porodu dne 4. 11. 1972. Nutno jen pro úplnost uvést, že ani případné započtení těchto 36 dnů (do konce následujícího kalendářního měsíce) do celkové doby pojištění by pro ni z hlediska výše nároku nemohlo přinést nic příznivého, neboť podle osobního listu důchodového pojištění činí celková doba pojištění stěžovatelky 39 roků a 192 dnů (po snížení náhradní doby pojištění na 80 % - 37 roků a 112 dnů, takže připočtením dalších 36 dnů (po snížení náhradní doby pojištění na 80 % - 29 dnů) by stěžovatelka nezískala další rok pojištění (tím ani dalších 1,5 % výpočtového základu), odůvodňující změnu výše procentní výměry stěžovatelčina starobního důchodu.

[33] Jako nepřípustnou a mimoto opožděnou, neboť nebyla uplatněna ve lhůtě pro podání kasační stížnosti, nýbrž teprve v průběhu řízení, je třeba hodnotit i námitku, že na osobních listech důchodového pojištění z let 1988 a 1989 je uveden nesprávný počet dní dob pojištění a vyloučených dob, přičemž stěžovatelka tyto nepodepsala, její podpis však byl zfalšován. Rok 1988 byl stěžovatelce hodnocen celý (366) dnů a rok 1989 v rozsahu 212 dnů, přičemž celé toto období bylo stěžovatelce pro vznik nároku zhodnoceno. Pro výši nároku byl počet kalendářních dnů připadajících na rozhodné období snížen o vyloučené doby (tedy dobu pobírání dávek nemocenského pojištění), čímž ve smyslu § 16 zákona o důchodovém pojištění mělo být zabráněno rozmělnění výpočtového základu. Tolik k této námitce stěžovatelky, z níž není patrno, v čem měla být tímto postupem žalované poškozena.

III.
Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[34] Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud po přezkoumání napadeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě, rozhodnutí žalované, rozhodnutí správního orgánu prvního stupně a další spisové dokumentace k závěru, že nebyly naplněny tvrzené důvody podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a), b), c) a d) s. ř. s., za použití ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. Kasační stížnost proto není důvodná a Nejvyšší správní soud ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[35] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud ve smyslu § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. tak, že vzhledem k tomu, že stěžovatelka neměla ve věci úspěch a žalované žádné důvodně vynaložené náklady řízení nad rámec její běžné činnosti nevznikly, žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

[36] Vzhledem k tomu, že zástupkyně stěžovatelky pro řízení o kasační stížnosti byla ustanovena usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 11. 2012, č. j. 4 Ads 111/2012 – 79, platí její hotové výdaje a odměnu za zastupování v souladu s ustanovením § 35 odst. 8 první věty s. ř. s. za středníkem ve spojení s § 120 s. ř. s. stát. Z tohoto důvodu jí Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za dva úkony právní služby – převzetí a příprava zastoupení a doplnění kasační stížnosti ze dne 10. 2. 2013 – ve výši 2 x 1000 Kč [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 7 položkou 3. a § 9 odst. 2 a odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů], a dále náhradu hotových výdajů – režijní paušál ve výši 2 x 300 Kč podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky. Nejvyšší správní soud tedy zástupkyni stěžovatelky celkem přiznal odměnu za zastupování a hotové výdaje ve výši 2600 Kč. Jelikož zástupkyně doložila, že je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se její nárok podle § 35 odst. 8 věty druhé s. ř. s. o částku odpovídající této dani, která činí 21 % z částky 2600 Kč, tj. 546 Kč. Zástupci stěžovatele bude tedy vyplacena celková částka ve výši 3146 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. listopadu 2013

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu